

Sedaj smo vaši in na to smo zelo ponosni

Novo okolje, nova šola, nov začetek. Vse novo. A skrbi in strah, kaj vse te novosti nosijo s seboj, so bili povsem odveč.

Prvi šolski dan so nas četrtošolci toplo sprejeli in nam takoj dali vedeti, kdo je glavni v hiši. Zadali so nam nalogo, da moramo kot mladi fazančki na sebi kar dva tedna nositi rutke. Bedno, kajne? A četrtošolci so vestno hodili po šoli in si zapisovali naša imena, če so opazili, da rutke nismo imeli ne na roki, okoli vratu ali privezane v laseh. Tisti, ki nismo spoštovali pravil v celoti, smo bili zato na

uradnem sprejemu, 6. oktobra, tudi hudomušno kaznovani. Pa nam ni bilo hudega.

Pravzaprav je bil krst fenomenalen. Ob prihodu v telovadnico nas je bilo malce strah. Po glavi nam je rojilo vprašanje, kaj bomo morali početi. Za začetek smo se morali spopasti s kvizom. Nalogo smo opravili uspešno in se ob tem zelo zabavali. Vmes smo izvedeli tudi marsikaj novega o profesorjih. V drugem izzivu smo bili postavljeni pred nekoliko težjo nalogo. Zaigrati smo morali prizor iz filmov Kekec in

Tarzan, ob tem pa nismo smeli uporabljati zvokov, le obrazno mimiko in seveda naše telo. In končno še nauk tistim, ki se nismo držali pravil glede nošenja rutk. Morali smo peti. To nas je spravilo v smeh. Da pa smo postali pravi pilonovci, smo morali še zapriseči.

Sedaj smo vaši in na to smo zelo ponosni. Močno se veselimo novih doživetij in novih spominov. Mednje so se že vpisali topel sprejem in veliko smeha. Hvala vam, četrtošolci.

Ela Mislej, 1. a

Svet ponuja raznovrstne barve (srečanje z varovanci VDC-ja)

V hitrem ritmu življenja, stkanem iz opravljanja svojih obveznosti in prilagajanja družbenim merilom, se na čisto nezavedni ravni zapiramo v skupine in odrivamo druge ter drugačne. Ob tem lahko hitro pozabimo, da svet sestavljajo raznovrstne barve. Ljudje smo si različni, obenem pa med seboj povezani in odvisni. Pomoč, nasmeh ali prijazna beseda, ki jih ponudimo drugemu, so pravzaprav darilo nam samim. S tem tkemo vezi, ki bodo v naših srcih ostale za vedno.

Dijaki razreda 2. e, programa Predšolska vzgoja, smo z razredničarko Lauro Brataševac prišli na idejo, da bi nekaj dni tega šolskega leta preživeli z varovanci Varstveno delovnega centra Ajdovščina. Dogovor o tem je navdušil obe strani, zato smo se začeli v okviru razrednih ur temeljito pripravljati na ta dan. Najprej smo se pogovorili o razlikah in skupnih točkah, ki jih imamo z varovanci. Na podlagi tega smo začeli zbirati ideje za dejavnosti, ki bi jih lahko izvedli v okviru teh srečanj. Vodja ajdovske enote, gospa Matejka Štrukelj, je predlagala, da bi se

jim pridružili pri balinanju v Palah. In kmalu je napočil čas srečanja. Po tretji uri pouka smo se v torek, 19. 10. 2021, z razredničarko ter vzgojiteljico iz dijaškega doma odpravili proti Lavričevi knjižnici, kjer smo se prvič srečali z varovanci. Razdelili smo se v dve skupini in se en za drugim odpravili do Pal. Že pri razredni uri smo se dogovorili, da bomo v parih poskrbeli za tkanje vezi s čisto vsakim izmed njih. Z nekaterimi zelo hitro, že na poti do Pal, drugi so in smo bili malce bolj zadržani. Ko smo prišli do športne dvorane, je najprej ena skupina balinala, druga pa zunaj prepevala pesmi z

varovanci. Ena izmed zaposlenih na centru mi je povedala, da se nekateri varovanci z balinanjem ukvarjajo precej resno, tekmujejo in dosegajo dobre rezultate. So pa tudi takšni, ki jim ne gre najbolje, vendar so ti uspešni na drugih področjih, kot so kolesarjenje, tek in številni drugi športi ter dejavnosti. Balinanje je bilo zelo sproščeno, vsi smo se počutili prijetno ter se zelo zabavali. Čez kakšno uro smo se zamenjali in se odpravili do druge skupine varovancev. Posedli smo se v krog. Postregli so nas z nekaj dobrotami in začeli smo prepevati pesmi, se smejati in uživati v toplem sončnem vremenu. Vsi varovanci so nas

ZAPRISEGA NOVE GENERACIJE PILONOVCEV

Kot frišni pilonovci prisegamo, da bomo četrtošolcem vedno odstopili mesto za malico.

Prisegamo, da si bomo pazljivo pomagali pri pridobivanju najvišjih ocen in bo naša namerna odsotnost ostala skrita budnim očem profesorjev.

Obljubljamo, da ne bomo nikoli izdali imen in da bomo previdno ravnali s testi starejših letnikov.

Zaprisegamo tudi, da bomo simbol naše šole ponosno nosili v svojih srcih.

Navsezadnje pa tudi obljubljam, da bomo spoštovali osebje šole in skrbeli za njeno okolico ter razvoj.

zelo lepo sprejeli in upam, da so se dobro počutili tudi sami, saj je bil to naš namen. Izkušnja je bila zelo prijetna. Menim, da se šele ob srečanju z ljudmi/situacijami, ki niso del običajnega vsakdana, zaveš, da imaš v življenju res vse, kar potrebuješ, in moraš to ceniti. Zelo se veselim naslednjega srečanja in upam, da se bomo takrat še bolj povezali ter tako stkali življenjske vezi.

Nika Makuc, 2. e

Še nekaj vtisov dijakov ...

Bilo mi je lepo, saj sem spoznala nove ljudi, ki so drugačni od tistih, ki jih vsakodnevno vidim. S tem sem pridobila nove izkušnje in znanja. Elizabeta

Vedno je zanimivo spoznati nove ljudi. Bilo je zabavno in poučno, seznanili so nas z balinanjem – so pravi profesionalci! Kristina

Izvedela sem veliko novega o VDC-ju, kako poteka njihov vsakdan, o njihovih dejavnostih ... Zabavali smo se, peli, balinali in se pogovarjali. Mia D.

Bil sem presenečen, ker sem tam spoznal svojega soseda in se z njim povezal. Rok

To je bila čudovita izkušnja in želim si, da bi to večkrat ponovili. Vita

Uživala sem v družbi varovancev. Mislim, da se bo ta dan vsakemu od nas za vedno vtisnil v spomin. Julija

Kruh je več kot le pekarski izdelek

V torek, 5. oktobra 2021, smo v Lavričevi knjižnici prisluhnili predstavitvi raziskovalnega projekta **Dediščina v akciji**, participativne metode in digitalni učni viri za vključevanje mladih v dediščinsko prakso in izobraževalno-vzgojne vsebine. Pri njem so sodelovali

vprašanje, kako digitalno dediščino vključiti v pouk na zanimiv in za otroke prilagojen način. To je bil izziv, ki so se ga ustvarjalci učnega orodja lotili skupaj z mladimi. Ti so sami na terenu odkrivali dediščino in kritično razmišljali o njenem pomenu in vplivu na oblikovanje

naroda – potico, narodno nošo, čipko, lipicanci ... Eno glavnih spoznanj je namreč, da je koncept dediščine večpomenski in večodnosni ter terja nenehno samospraševanje o pomenih, pričakovanjih, odnosih ... Mladi so prav ob pekarski dediščini začeli razmišljati o čustvih, spominih in vrednotah, ki so s kruhom povezani. Prek izkustvenega učenja so spoznali, da je kruh simbol toplote, domačnosti, svobode, ljubezni, medgeneracijskega sobivanja ...

Sledila je okrogla miza, na kateri so sodelovali sogovorniki iz različnih lokalnih institucij, ki se pri svojem delu srečujejo s kulturno dediščino. Raziskovalka **dr. Jasna Fakin Bajec** iz Raziskovalne postaje Nova Gorica ZRC SAZU je poudarila, da dediščina niso le spomeniki, temveč vanjo vključujemo tudi plese, narečja ter vse, kar je za nas vrednota. Izpostavila je, da smo nosilci dediščine vsi ljudje, tudi mladi. Raziskovalec **Matevž Štraus** iz računalniškega podjetja Arctur d. o. o. je natančneje predstavil prednosti in pasti digitalnih orodij ter se ustavil pri čustvih, ki jih je težko ujeti v virtualni svet. Prek učitelja OŠ Šturje **Martina Štinjeka** smo se seznanili z

lansko raziskovalno nalogo, ki je prejela zlato priznanje na tekmovanju Turizmu pomaga lastna glava, v sklopu katerega so učenci obudili **vipavsko pogačo**. Vzgojiteljica **Klavdija Mikuž** pa nam je predstavila kratek igrani film, v katerem so se otroci na igriv način vživeli v stare čase. Sodelovali so tudi trije nekdanji dijaki Srednje šole Venon Pilon Ajdovščina, **Rok Čebren, Matija Štrukelj** in **Feliks Možina**. Poudarili so, da je treba dediščino začutiti, česar prek moderne tehnologije ne moremo. Dejali so, da je tehnologija odličen pripomoček, vendar se je treba z dediščino v živo soočiti, in sicer tako, da si dovoliš, da se ob noninem kosilu čas vsaj malce ustavi. Mladi so z nami podelili tudi razmišljanje o »instant« kulturi, ki jo podpira globalni svet in vodi do odtujenosti od lastne lokalne kulture. Na koncu je **Polonca Vodopivec** spregovorila o dejavnostih, ki jih izvaja ajdovska občina v zvezi z oživljanjem pekarske in mlinarske tradicije na Ajdovskem. Kmalu bo namreč v Rustjevi hiši odprt Doživljajski center pekarstva in mlinarstva. Pogovor je povezovala naša profesorica angleščine, **mag. Melita Lemut Bajec**, ki je zaslužna za to, da so dijaki s svojim raziskovanjem postali pomembni akterji digitalnega

učnega vira.

Večer se je zaključil s spoznanjem, da je triletno delo na področju vsebin, povezanih z dediščino, pravzaprav šele uvod v začetek nečesa večjega, širšega, kar nas bo skušalo ozavestiti, da dosežki naših prednikov pomembno zaznamujejo našo sedanost in lahko tudi prihodnost.

In kaj meni pomeni dediščina; kje v svojem življenju jo najbolj občutim?

Osebnost mi dediščina veliko pomeni. Veliko mi pomenijo družinske navade in tradicije, ki jih obeležujemo s sorodniki. Moja mama je otroštvo preživela na Križni Gori, v zelo drugačnih časih in razmerah kot sedaj. In četudi že veliko let tam ni več nikogar, košček svojih staršev in življenja na Križni Gori nosi v sebi, v mnogih navadah in spominih. Sama ji vedno rada prisluhnem, predvsem takrat, ko skupaj s starejšim bratom in sestro dvojčico obujajo spomine na dolge zime in neskončne količine snega okrog domače hiše. Prav prek mame tudi sama čutim njen čar in svojo pripadnost. Tako se nevede oblikujejo tudi moja osebnost, moj značaj in navade.

Natalija Bajc, 2. b

raziskovalci ZRC SAZU, podjetje ARCTUR d. o. o. in dijaki Srednje šole Venon Pilon Ajdovščina. Namen projekta, ki ga je vodil **dr. Martin Pogačar** iz ZRC SAZU, je bila izdelava prototipa digitalnega učnega vira, namenjenega osnovnošolcem za preučevanje kulturne dediščine.

Ker se tudi na polju kulture izvaja digitalizacija, se pojavlja

osebne ter družbene identitete in vrednot v družbi. S fotografijami, posnetki in zapisi so argumentirali svoja spoznanja, ki so postala del vsebin učnega vira, poimenovanega Kruh in čas. Njihovi mentorji so ponosno poudarili, da jim je uspelo med mladimi preseči tradicionalne koncepte kulturne dediščine, ki so jih prvotno povezovali predvsem s tipičnimi simboli

Dediščina kruha – dediščina mojega domačega okraja

»Če kruhek pade ti na tla, poberi in poljubi ga.« To je le eden izmed mnogih pregovorov, ki sem jih večkrat slišala v svojem otroštvu. Prav tako je bilo eno izmed prvih naučenih načel »spoštuj kruh«. In zakaj tako? Kmalu mi je bilo jasno. Kruh simbolizira blaginjo, srečo in udobje, torej mora biti cenjen. A vendarle se mi zdi, da stvari, ki jih nenehno ponavljamo, začno izgubljati pomen. In če tega ne želim, kaj torej lahko storim?

Sem »Wajduka« in nevede se v meni zrcali ajdovska zgodba pekarstva; od Jochmannovega mlina na Hublju do današnjega Mlinotesta, od manjše pekarnice v lasti sorodnika Vena Pilon pa vse do Pilonove galerije. Če se Ajdovci lahko ponašamo s tako pomembno tradicijo, zakaj

se tako jaz kot večina mojih vrstnikov zgodovine lastnega mesta tako malo zavedamo? Zakaj se tako pomembna stvar ni shranila kot pomembna informacija v mojih možganih? Kje se je zalomilo oz. kaj bi moralo biti storjeno, da bi lahko jaz in veliko drugih mojih sovrstnikov trdili drugače?

Prav danes sem pri pouku slišala naslednjo misel: »Fizično učenje je najboljše učenje.« Če dobro pomislim, je temu res tako. Že kot mala sem bila več kot hvaležna vsakič, ko sva z nono skupaj gnetli kruh. Lepo mi je bilo tudi zgolj gledati, kako z užitek in ljubeznijo njeni marljivi prsti gnetejo testo. In prav spomin na mojo nono mi omogoča, da si lahko v domišljiji prikličem peka Domenica

Pilona, delavce v Jochmannovem podjetju in vse druge peke, ki iz generacije v generacijo prek hlebov, štručk in žemljic delijo znanje, kulturo in ljubezen do osnovnega vira preživetja. Fascinira me spoznanje, koliko truda je bilo skozi zgodovino vnesenega v to obrt, zato se mi zdi, da bi moralo biti mladim to prikazano na najbolj osnoven, a hkrati najbolj osupljiv način – sami bi morali večkrat gneti testo skupaj s svojimi starši in starimi starši. Le na ta način bomo poskrbeli, da se bo dediščina prenašala, ohranjala in z mladimi generacijami tudi nenehno nadgrajevala.

Tija Lah, 1. a

DEDIŠČINA V AKCIJI

»Kulturno dediščino je treba začutiti, česar pa prek družbenih omrežij in modernih tehnologij ne moremo. Potreben je živ vtis, treba se je srečati, iti med ljudi, skratka izkusiti nekaj živega in stvarnega, kar vzbudi občutek toplote in pripadnosti.«
(Rok, 17 let)